

Studia Militaria 28.3.2017 klo 1600 - 1800:

Venäjä ja Yhdysvallat - Ukraina ja Syyria, mihin on tultu, mihin ollaan menossa

Studia militaria käsitteli otsikon mukaisesti Ukrainan ja Syyrian sotia eri näkökulmista. Molemmat tarkasteltavat sodat ovat kestäneet pitkään. Syyriassa on sodittu noin viisi vuotta ja Krimin valtaukselta tuli juuri kuluneeksi kolme vuotta ja kuukausi. Syyriassa hallituksen joukot ovat viime aikoina olleet niskan päällä, mutta silti Damaskoksen tuntumassakin soditaan. Itä-Ukrainan päivittäiset yhteenotot ylittävät harvoin uutiskynnyksen. Tilaisuuden tavoitteena oli muodostaa käsitys siitä, mitkä ovat Yhdysvaltojen ja Venäjän intressit, mitkä ovat osapuolten tavoitteet, miten taistelut ovat edenneet ja miten sotaa käydään.

Tilaisuudessa alustivat everstiluutnantti Juhani Pihlajamaa ja everstiluutnantti, sotilasprofessori Janne Mäkitalo Maanpuolustuskorkeakoulun Sotataidon laitokselta sekä dosentti Mika Aaltola Ulkopoliittisesta instituutista. Puheenjohtajana toimi Suomen Sotatieteellisen seuran varapuheenjohtaja kenraalimajuri evp Veli-Pekka Parkatti. Tilaisuuteen oli vapaa pääsy ja siihen otti osaa 80 henkilöä.

Pihlajamaa totesi aluksi, että Venäjä oli suunnitellut pitkään operaatiota Ukrainaan. Krimin valtauksessa Venäjä käytti hyväkseen Ukrainan vallankumouksen aiheuttamaa kaoottista tilannetta. Itä-Ukrainassa Venäjä puolustaa strategiansa mukaan alueen venäläisväestöä. Pihlajamaan esitys painottui Ukrainan osalta kesän ja syksyn 2014 tapahtumiin, jolloin Ukrainan sekalaiset joukot pyrkivät lyömään kapinalliset. Ukrainan alkumenestys päättyi siihen, kun Venäjä tuli kapinallisten avuksi ja ukrainalaisjoukot kärsivät suuria tappioita. Sen jälkeen varsinaisia liikkuvia operaatioita ei ole enää ollut.

Pihlajamaa kutsui operaatioita epäoperaatioiksi, koska Ukrainan asevoimien toimintaa on leimannut vähäinen osaaminen, tiedustelun puute, johtamisongelmat ja kalustopuutteet. Lisäksi Ukrainan puolustusbudjetti on sodankäyntiin täysin alimitoitettu. Venäjän tukemilla kapinallisilla on ylivoima kaikilla osa-alueilla. Venäjä ei kuitenkaan halua näkyvää aktiivista roolia sodankäynnissä. Sen vuoksi se ei ole esimerkiksi käyttänyt ilmavoimiaan kapinallisten tukemiseen.

Syyrian osalta Pihlajamaa totesi Venäjän motivaatioksi liittolaisen auttamisen, lännen intervention estämisen ja sotilaallisen voiman osoittamisen. Venäjä ei ole toteuttanut Syyriassa varsinaisia operaatioita vaan pikemminkin iskuja Syyrian hallituksen joukkojen tukemiseksi. Syyrian sota on tarjonnut Venäjälle myös mahdollisuuden sotakaluston testaamiseen. Venäjän ja Yhdysvaltojen johtaman liittouman välinen yhteistoiminta on rajoittunut tahattomien yhteenottojen välttämiseen.

Everstiluutnantti Janne Mäkitalo käsitteli molempia sotia taisteluteknisestä näkökulmasta. Hän totesi aluevaikutteisten aseiden käytön merkittävän lisääntymisen. Niiden tehoa lisää uudet ampumatarvikkeet, erityisesti termobaariset raketit ja kuorma-ammukset. Maalien paikannukseen ja tulenjohtoon on käytössä suuri määrä erilaisia lennokkeja. Johtamisjärjestelmien kyky sietää häirintää ja paikannettavuuden väistökkyky ovat erityisesti alivoimaisen puolella elintärkeitä. Paikallisjoukoille ja kohteiden suojaamisyksiköille on suuri tilaus.

Mäkitalon esitys täydensi taistelutapahtumien osalta hyvin Pihlajamaan alustusta. Syyrian sodan osalta Mäkitalo käsitteli Syyrian hallituksen joukkojen taistelutekniikan muutosta panssarihyökkäyksistä näännytystaktiikkaan. Siinä päärooli on tulella ja myös siviilit ovat kohteena. Hallituksen joukkojen tappiot ovat laskeneet, mutta myös taistelutahto on alamaissa.

Venäjän tuella, puolisotilaallisilla joukoilla ja ulkomaalaisista taistelijoista muodostetuilla joukoilla (esim. Hizbollah) on tärkeä merkitys hallituksen puolella.

Dosentti Mika Aaltola käsitteli aluksi Yhdysvaltojen geostrategian kehitystä nykypäivään. Hän totesi Yhdysvaltojen ja Venäjän suhteiden olevan syvässä aallonpohjassa, eikä uskonut maiden väliseen suojasäähän, vaikka esim. ISIS on molemmille maille yhteinen haaste. Venäjän hybridioperaatio, vaikuttaminen Yhdysvaltojen presidentinvaalien tulokseen, oli taitavasti toteutettu, mutta nyt kuitenkin este lähentymiselle, Pyrhoksen voitto? Suurta ”diiliä” on tuskin tulossa, Venäjään kohdistettuja sanktioita ei olla poistamassa ja Yhdysvallat jatkaa perinteistä geostrategiaansa.

Venäjä on palannut globaaliksi suurvallaksi ja on maailmalla todella aktiivinen käyttäen monipuolisia epäsymmetrisen vaikuttamisen (”köyhän miehen”) keinoja tavoitteidensa ajamiseen. Nykytasolle asettunut öljyn hinta mahdollistaa sen, ettei Venäjän tarvitse ainakaan seuraavaan kolmeen vuoteen tinkiä suunnitelmistaan ja tavoitteistaan, joskin sen talouden kantokyky on heikko geotaloudellisiin projekteihin. Toisaalta presidentti Trumpin hallinnon ajama puolustusbudjetin kymmenen prosentin lisäys on yhtä paljon kuin koko Venäjän puolustusbudjetti.

Kysymykseen mihin ollaan menossa, ei kukaan alustajista uskaltanut antaa varmaa vastausta. Yleisesti todettiin, että elämme epävarmoja aikoja ja suuriakin yllätyksiä voi syntyä.